

Brugsret ere de blevne fatte ud af ved en een-
 sidig Foranstaltning fra den anden Part, som
 bemægtigede sig det Hele. En anden af de
 ærede Talere (Madvig), der har et særdeles
 Kjendskab til Bornholm, for hvilket ligesom for
 ham i det Hele taget jeg maa hviie mig, gjorde
 den Indvending imod mig, at jeg ganske vil-
 kaarlig havde fremsat Forslag til Deling ved
 at nævne det Halve eller $\frac{3}{4}$. Disse to Tal
 fremførte jeg, fordi de ere blevne nævnte netop
 af den anden ærede Landstingsmand (Sonne),
 som ogsaa er særlig kjendt med disse Forhold.
 Han har nemlig sagt, at Huusmændenes Brugs-
 ret i Forhold til Gaardmændenes antoges af
 Noget at være som 1 til 1, altsaa at der til-
 kom dem lige Parter, af Andre som 3 til 4,
 altsaa at der vilde tilkomme Huusmændene $\frac{3}{4}$.
 Der vil jo altid blive noget Vilkaarligt i den
 Maade, hvorpaa denne Deling maatte skee,
 men naar det først ved tilstrækkelige Høieste-
 retspræjudikater er afgjort, at den Kongelige
 Gave er tillagt Sognenes Befolkning i det
 Hele, saa er det paa Tiden, at Lovgivnings-
 magten griber ind, saa er det paa Tiden, at
 den fuldstændiggjør det, som jeg med den ærede
 Ordfører anerkjender var usfuldstændigt, var
 udfyldt, dengang Gaven blev skjænket. Kon-
 gen eller Lovgiveren gav denne Gave til hvert
 Sogns Behoere, men sagde ikke, hvorledes den
 skulde deles; man tænkte sig, at de selv
 kunde komme ud deraf. Nu har det viist sig,
 at de ikke selv kunne komme ud deraf, og saa
 træder Giveren, det er Lovgivningsmagten, til
 og siger: Da I nu ikke selv kunne blive enige
 om, hvorledes det skal deles, saa ville vi sige
 det; og derpaa bestemmes det efter Villighed,
 hvorledes denne Deling skal være. Men at
 en Deel deraf særlig bør komme Huusmands-
 standen tilgode, forekommer mig aldeles ind-
 lyfende, og det vilde have været mig hjært, om
 jeg af de Medlemmer, der have særlig Kund-
 skab til disse Anliggender, havde hørt Noget
 yttre, om det ikke kunde være hensigtsmæssigt,
 som jeg har berørt, at der oprettedes Raane-
 eller Sygekasser for Huusmændene, og om
 disse ikke kunde komme dem til særdeles stor
 Nytte.

Ordføreren: En æret Taler ved Siden
 af mig (Zingersted) har formæent, at der jo

dog ikke kunde være særdeles Tvivl om, hvor-
 ledes Delingsforholdet skulde kunne udfindes,
 da jo idetmindste Lovgivningen indeholdt Regler
 i saa Henseende, og han henviste specielt til
 nogle Bestemmelser i Forordningen af 23de
 April 1781 om Udskiftning. Dersom denne
 Lov skulde gjøres gjældende, da vilde Sagen
 staae meget slet for Huusmændene, thi, som det
 ærede Thing hørte af den Pasjus, navnlig af
 § 19, som det ærede Medlem oplæste, beroer
 ved en almindelig Udskiftning Huusmændenes
 Ret paa en Overlæggelse og en Aftale imellem
 Hartkornseierne; men helbigviis for Born-
 holms Huusmænd staaer deres Sag noget bedre;
 den skal ikke beroe paa en Aftale og en Over-
 eenskomst imellem Hartkornseierne, de ere selv
 Eodseiere ligesaavel som Gaardmændene; de have
 en Berettigelse til at tale med; Delingen kan
 med andre Ord ikke foregaae efter Forord-
 ningen af 23de April 1781; dette er bestemt
 afgjort ved Høiesteretsdommen af 1862, da
 netop den Anskuelse blev gjort gjældende, som
 den ærede Landstingsmand nu fremsatte her
 i Thinget. Jeg troer, at Landets Love, og
 specielt vore Udskiftningslove, maatte antages
 at give tilstrækkelige Regler for Delingsforhol-
 det og altsaa for Sagens Afgjørelse mellem
 Hartkornseierne og Huusmændene, men i saa
 Henseende har Overretten allerede meget be-
 stemt udtalt som sin Anskuelse, at Huusmændene
 her have en ganske anden Ret end den, de
 have efter Forordningen af 23de April 1781.
 Jeg troer derfor, at den Udvei, som den ærede
 Landstingsmand vil give Anviisning paa, ikke
 vil slaae til, og med Hensyn til, hvad en anden
 æret Taler (F. Nielsen) har ansført, gjentager
 jeg, at Vanfælighederne jo netop først opstaae,
 naar der skal udfindes et Delingsforhold; thi
 den Formening, at Høiesteretsdommen, som
 foreligger, kun har afgjort Sagen for et enkelt
 Sogn, troer jeg ikke, at der kan tillægges nogen
 virkelig Betydning. Derimod er Spørgs-
 maalet, hvorledes Sognets Behoere, Hart-
 kornseierne og Huusmændene, skulle faae
 deres Andeel, overordentlig vanfæligt, og
 det ligger allerede i, hvad den ærede Lands-
 tingsmand ogsaa anerkjendte, at der altid
 vil blive noget Vilkaarligt deri. Paa det Vil-
 kaarlige kunne Landets Domstole imidlertid ikke